N. 84647/D

Ntus: 140/63

SACRA CONGREGATIO CONCILII

BEATISSIMO PADRE

L'Ordinario di Trieste e Capodistria chiede umilmente alla Santità Vostra la facoltà di erigere la nuova parrocchia di S.Bartolomeo nella località di Caresana,dismembrandola da quella di Ospo, la cui chiesa parrocchiale e parte del territorio é passata sotto l'amministrazione jugoslavia e sottratta alla giurisdizione di questo Ordinariato a seguito del Trattato di pace del 1947.

Il Capitolo cattedrale ha espresso parere favorevole.

==========

SACRA CONGREGATIO CONCILII, attentis expositis, Excellentissimo Episcopo Tergestino et Justinapolitano benigne tribuit facultatem juxta preces.

Datum Romae, die 19 julii 1963

T. Card. Cricci, Praefectus

Izdala župnija sv. Jerneja Mačkolje - avgust 2013

Besedila uredila: Ljuba Smotlak
fotografije in grafična postavitev: Aljoša Novak

brošura je na voljo tudi v digitalni obliki
na župnijski spletni strani: www.zupnija.mackolje.org

1963 - 2013

50 let župnije sv. Jerneja Mačkolje

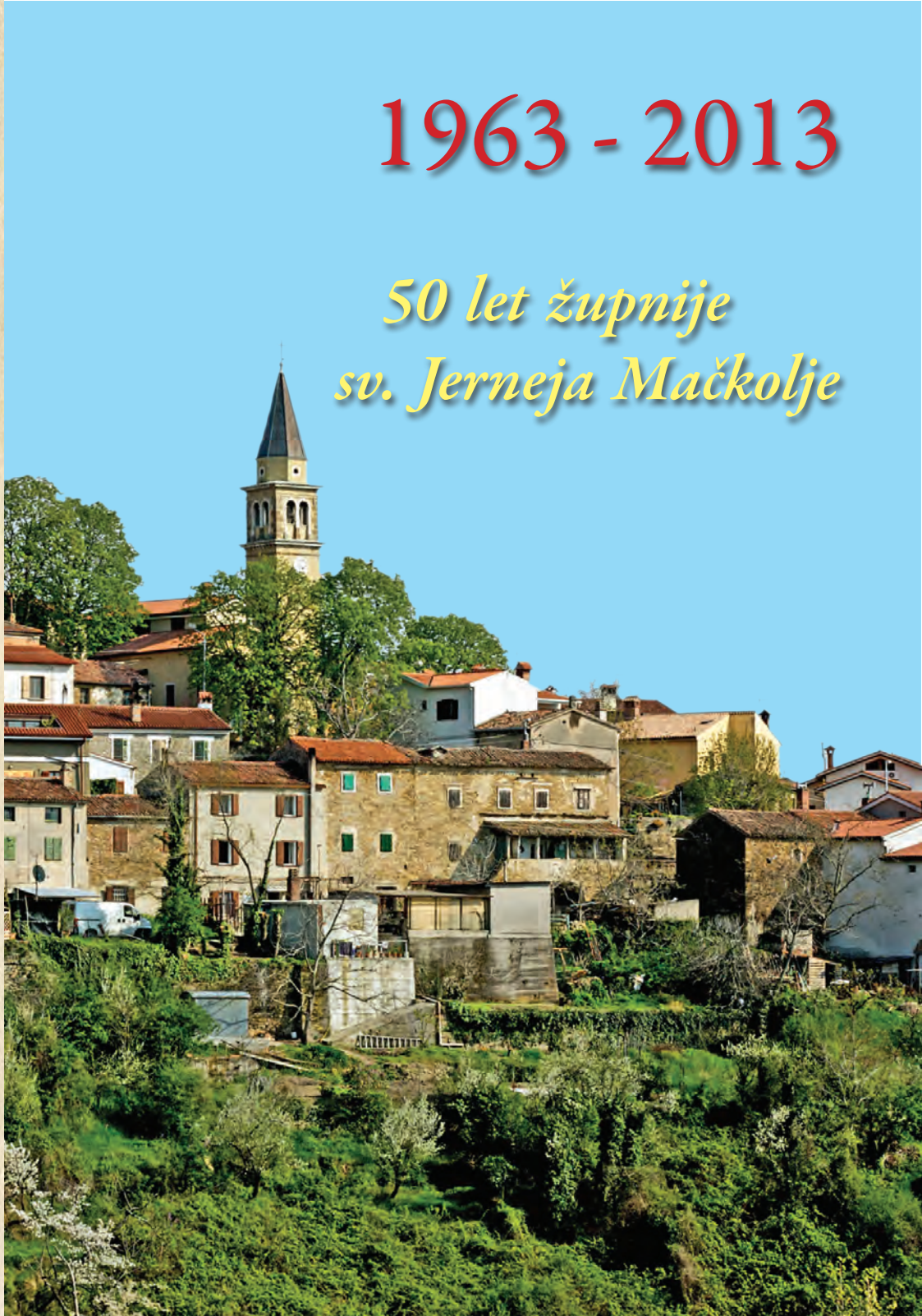

50 let župnije sv. Jerneja apostola v Mačkoljah

Priprave na ustanovitev župnije:

Zaradi nove državne meje po drugi svetovni vojni se pojavijo tudi pri nas določene cerkvenopravne spremembe. Tako se z območja starodavne župnije sv. Tomaža ap. v Ospu ločijo podružnice:

Mačkolje s cerkvijo sv. Jerneja ap.,
Štramar s cerkvico sv. Ivana -Janeza Krstnika
in Korošci s cerkvijo sv. Barbare.

Tržaški škof monsign. Anton Santin začne urejati nastali položaj in se v ta namen srečuje tudi s predstavniki verske skupnosti v Mačkoljah (l3.septembra 1956 in še enkrat 1960). Manjši del vasi Mačkolje, ki se ji pravi Ulica, je tedaj zgodovinsko in pravno še vedno pripadal župniji sv. Urha v Dolini. Skušajo se povezati v enotno župnijo vasi Prebeneg in Mačkolje z zaselki. Prebenežani se z novonačrtovano ureditvijo ne strinjajo in ostanejo raje podružnica Doline.

Uresničitev nove župnije:

25. julija 1963 je cerkvenopravno ustanovljena župnija sv. Jerneja ap., ki obsega vas Mačkolje z Ulico in zaselki Križpot, Čukovec, Mont-Zlati hrib ter novo šolsko poslopje (št.90). 13. avgusta 1964 prizna novo župnijo Mačkolje država Italija.

1. oktobra 1969 začenja župnija Mačkolje svoje polnopravno življenje.Do tedaj že 310 let stara podružna, cerkvica iz nekdanje obširne osapske župnije postane osrednji župnijski hram z imenom župnijska cerkev sv. Jerneja ap. v Mačkoljah. 5. oktobra 1969 nastopi uradno službo prvega župnega upravitelja g. Franc Vončina s slovesno daritvijo sv. maše in ob toplem sprejemu župljanov in - poslovi se dotedanji škofov delegat za Mačkolje dr. Stanko Janežič.

5. dr. Miro Štalcer
rojen 1. febr. 1921 pri Sv. Magdaleni-Maribor, umrl 20. jul. 1974 v Vojniku-Celje.
Leta 1965 je prišel v Mačkolje kot upokojeni profesor in tu pomagal sobratu dr. Stanku Janežiču do leta 1969.

6. g. Franc Vončina
rojen 7. jan. 1937 v Trstu.
Posvečen v duhovnika 29. junija 1963, to je v letu ustanovitve nove župnije sv. Jerneja v Mačkoljah in bil tu prvi župni upravitelj od 1. okt. 1969 do 24. avg. 1983 . Bil je tudi prvi duhovnik s stalnim bivanjem v novem župnijskem domu.

7. g. Žarko Škerlj
rojen 16. nov. 1954 v Postojni.
Iz koprske škofije je prišel v Mačkolje kot župni upravitelj 27. avg. 1983 in ostal tu do premestitve v Bazovico 30. jan. 1996.

8. g. Ondrej Faštja
rojen19. aprila 1957 v Zilini na Slovakem, umrl v Avianu 26. sept. 1996
Mačkoljani smo ga z veseljem sprejeli 4. avg. 1996, a smo ga že po dobrem mesecu dni z veliko žalostjo pospremili k večnemu počitku na naše domače pokopališče.

9. pater frančiškan Rafael Slejko
rojen v Kanalu ob Soči, 11 . nov. 1956.
Potem, ko je župnikoval že pet let v sosednji župniji sv. Urha v Dolini, kjer je tudi bival, je 13. okt. 1996 dobil še mlado župnijo sv. Jerneja v Mačkoljah in jo upravljal do konca avgusta 2004. Občasno mu je pomagal pater Rafko Ropret, Slovenec iz ZDA.

10. g. Maks Suard
rojen v Trstu 19. avg.1966.
Bil je drugi duhovnik pri nas, ki je upravljal istočasno župniji Mačkolje in Dolino in to od 1. sept. 2004 do 4. okt. 2008.

11. g. Aleksander - Sandi Osojnik, salezijanec
rojen na Ptuju, 7. dec. 1967.
Z njegovim prihodom v Mačkolje, 5. okt. 2008, so se ponovno odprla vrata župnišča. A salezijanec Sandi Osojnik je ostal med nami le do 12. sept. 2009.

12. g. Metod Lampe, salezijanec
rojen v Cerknici na Notranjskem, 11. okt. 1942.
V Mačkoljeje prišel 13. sept. 2009. Ni več rosno mlad, a z mladostno zagnanostjo in doslednostjo vrši svojo dušnopastirsko službo v tej majhni in komaj 50 let stari župniji.

Duhovno vodstvo nove župnije

Od leta 1949 do leta 2013 se je zvrstilo kar 12 duhovnikov, ki so vsi po vrsti skrbno in odgovorno učili, vodili in v veri utrjevali člane župnije Mačkolje. Vzporedno so se trudili ohranjati v tem kraju slovensko narodno zavest in kulturo. Takole se nam predstavijo duhovniki, ki so v vseh povojnih letih do danes živeli pri nas:

1. g. Dušan Jakomin
rojen 11. jan. 1925 pri sv. Antonu pri Kopru.
Prvi duhovnik s stalnim bivanjem v Mačkoljah (od julija 1949 do jeseni 1950)

2. dr. Stanko Janežič
rojen 4. av g. 1920 pri Sv. Miklavžu -Ormož, Štajerska, umrl - 2010 v Mariboru.
Prišel je v Mačkolje jeseni 1950 kot župni upravitelj za župnijo Osp in podružnice Mačkolje, Plavje s Spodnjo Škofijo, Korošci in Štramar. Zaradi nove državne meje ne more stopiti v Osp. Biva štiri leta v Mačkoljah. Ob urejanju novonastajajoče župnije dobi g. St. Janežič imenovanje škofovega delegata za Mačkolje.
Sledijo trije duhovniki, ki v letih 1954 -1969 pomagajo škofovemu delegatu Stanku Janežiču ob njegovi odsotnosti zaradi študija v Rimu oziroma zaradi drugih obveznosti v Trstu.

3. g. Albin Germek
rojen 2. avg. 1925 v Tomaju, umrl 4. okt. 1992 na Kontovelu.
Ob svoji službi župnika v Ricmanjih opravlja v letih 1954-1958 zavzeto in uspešno še duhovnijo Mačkolje kot namestnik škofovega delegata g. St. Janežiča.

4. g. Avguštin Zlobec
rojen 28. avg. 1881 v Ponikvah na Krasu, umrl 23. julija 1970 v Mačkoljah.
Kot upokojeni duhovnik je preživel večer svojega življenja v Mačkoljah in tu pomagal sobratom pri cerkvenih opravilih od leta 1955 celih pet ali več let.

»Cerkvica sred' vasi«
Prej podružnica, zdaj župnijska cerkev

Potisnjena v skromen prostor med hišami sredi vasi stoji že 360 let, dograjena leta 1652, kakor priča v jerto nad vrati vklesana letnica, posvečena v čast sv. Rufa, 8. febr. 1658 po rokah tržaškega škofa A. Marencija.
V tri cerkvene oltarje so bile vložene relikvije:

v glavnem sv. Socerba in sv. Krištofa,
v levem stranskem sv. Katarine,sv. Boštjana in sv. Justa,
v desnem stranskem pa sv. Jerneja in sv. Valentina.

Cerkev je služila kot podružnica osapske župnije cela tri stoletja in postala je župnijska cerkev leta 1963 . Njen patron je sv. Jernej, a v pozabo je stopil prvotni zavetnik sv, Ruf. Skromna prostornost cerkvene stavbe:
višina eno nadstropne hiše, dolžina 7,5 m,
širina 6m v ladji in 5 m v prezbiterju.

Ob levi strani zadaj stoji prizidana zakristija, ob desni strani spredaj se pa dviga visok, preko 150 let star zvonik s tremi zvonovi v linah.
Za pridobitev prostora v cerkvi sta bila leta 1950 odstranjena oba stranska oltarja. Nanju spominjata danes le obe stenski sliki - na levi strani sv. Katarina, na desni pa sv. Valentin. Zaradi prostorske stiske so se kmalu za oltarjema umaknile lesene polžaste stopnice za na kor in velik kamnit kropilnik. Še kaj drobnega se je v tistih povojnih letih nestrokovno odstranilo ali zamenjalo z novim.

Omembe vredni pa so ohranjeni stari in novi umetniški predmeti:

lesen misijonski križ novejše izdelave (1961), na njem pa starodavna podoba Križanega, relijefne podobe križevega pota, delo akademskega kiparja ***Franceta Goršeta*** (1981), baročni, lesen, pozlačen oltarni nastavek, umetniško delo neznanega rezbarja (ob nadzorstvu Zavoda za spomeniško varstvo FJK strokovno obnovljen 1990).

Nad obokom v prezbiteriju stoji po župljanih ljubosumno čuvan zapis iz daljne preteklosti:

MOJA HIŠA JE
HIŠA MOLITVE

• *Služba cerkvi in skrb za njeno imovino*

Ukoreninjena je skrb za snago in krašenje cerkve, kar so vrsto let od 1949 dalje vršile članice Marijine družbe, pozneje žene, po letu 1985 pa nekatere požrtvovalne družine.

Tudi pranje in likanje cerkvenega perila je prostovoljno delo nekaterih žena v vasi.

Dušnim pastirjem so bili nekdaj v pomoč starešine, še vedno pa cerkovniki, izmed katerih je ostal vsem župljanom nepozaben Henrik Novak.

Možje iz ***Gospodarskega sveta*** s prostovoljnim delom vzdržujejo dober videz cerkve.

Z dobršno župnikovo pomočjo se leta 1995 popolnoma obnovi ***Mladinski dom***, ki mu domačini pravimo »stara šola«. Zgornjo dvorano te nove zgradbe je župnija leta 2012 poimenovala po zaslužnem duhovniku dr. Stanku Janežiču.

Za vzdrževanje župnišča, urejanje zemljišča ob njem in na Metežici sploh je briga nekaterih požrtvovalnih mož, predvsem članov SPD Mačkolje.

• *Ne zatiskajmo si oči!*

Brez boja ni šlo nikoli. Predvsem v zadnji dobi 20. stol. se je bilo treba močno upirati silam teme, ki so se zaganjale proti vsakemu prizadevanju vernih župljanov za ohranitev vsega lepega in dobrega.

V 21. stol. se boj med dobrim in zlim tiho, a vztrajno nadaljuje; zamajalo in zrahljalo se je versko, moralno in kulturno življenje v župniji.

Preveč je izbir napačnih poti v življenje. Malo je rojstev, še manj krstov in družinske vzgoje v krščanstvu. Tudi narodna zavest se razblinja.

Zdi se, da smo domačini brez čuta odgovornosti in celo brez sramu dopustili, da so se v vasi zaprla vrata šolskih prostorov, kjer naj bi vsi otroci tega kraja dobivali temelje znanja in vzgoje za življenje tudi v duhu krščanstva.

Ko se nas loteva malodušje ob misli na prihodnost, se priporočajmo Božji pomoči in Marijinim priprošnjam, da bi ne ostali brezbrižni, če bi se morebiti skušala kdaj zapečatiti vrata naše majhne, stare, a vedno nam drage župnijske cerkve.

• Pevsko in glasbeno udejstvovanje

Mešani cerkveni pevski zbor nepretrgoma in tesno živi z vsemi župnijskimi dejavnostmi (v cerkvi in izven nje že od leta 1949. Tu so ob vztrajnih in požrtvovalnih pevcih omembe vredni še organisti:
ustanoviteljica zbora ***Dalka Šturman***, 50 let vztrajajoča ***Amalija Smotlak Šturman*** in sedanji organist in vodja cerkvenega petja ***Danijel Novak.***

Odrasli pevci so zgled otrokom in mladini, ki tudi pojejo radi že od prvih povojnih časov, a se zlasti od leta 1970 do konca 20. stol. družijo v ***OPZ*** in ***DePZ Slovenski šopek*** ter s svojim programom tudi nabožnih pesmi sooblikujejo mladinske sv. maše enkrat mesečno (vodi ***Ljuba Smotlak***).

V 80 letih zbira ***Župnijska glasbena šola*** večino mladih župljanov, da se spoprimejo vsaj z osnovnimi glasbenimi spretnostmi. Nekateri se usposobijo toliko, da več let zaporedoma sooblikujejo določene službe božje v cerkvi. Umrli so nekdanji stari pritrkovalci (... Pepo, Tone, Lazar, Ivan ...), ki so znali izvabljati iz zvonov v visokem zvoniku ob cerkvi lepe melodije. Navado pritrkovanja sta kar nekaj let ohranjala brata Vladimir in Danijel. Zadnje čase pa skrbijo mladi pritrkovalci: Aljoša, Ilario, Martin in Niko, da ob cerkvenih slovesnostih tudi nam sodobnikom posredujejo po zvonovih praznične melodije, ki združujejo vesela srca vseh župljanov.

V Mačkoljah rojene - Bogu posvečene osebe

DUHOVNIK

Dr. Ivan Tul, rojen v Mačkoljah, 2. julija1877.
Študiral je v Trstu (gimnazija), v Gorici (semenišče), v duhovnika posvečen 14. jul. 1901. Njegova službovanja na Tržaškem v letih 1902-1910 so:
prefekt v Škofijskem konviktu, tajnik škofa Fr. Nagla, kaplan pri Novem sv. Antonu. Študiral je na Dunaju (1910-12) in doktoriral leta 1913.
Med 1. svetovno vojno je služil v Pulju kot mornariški vojni kurat.
Dve leti pred vojno in po njej do upokojitve je poučeval v goriškem semenišču moralko, cerkveno umetnost in deželne jezike (slovenščino, italijanščino in hrvaščino). Dr. Ivan Tul se je zavedel važnosti tiskane besede kot orodje za obrambo vere, resnice, slovenskega jezika in narodne zavesti. Kot nabožni pisatelj je po večini v samozaložbi izdal več molitvenikov, 16 zvezkov »Šmarnic« in drugo.

Bil je tudi pesnik in svoje pesmi je zbral v knjigi z naslovom »Rožmarin in cipresa« (1955).

Umrl je 26. jan 1959. Pokopan je v družinski grobnici na mačkoljanskem pokopališču.

Hvaležni sorojaki smo mu ob 50-letnici smrti postavili in slovesno odkrili spominsko obeležje na zunanji levi strani cerkve.

Redovnice:

V sredi 20. stol. so iz Mačkolj odšle v samostan štiri dekleta, tedaj članice Marijine družbe. Prva, **Krmec** ------ je stopila k Šolskim sestram sv. Frančiška v Tomaju, 18. avg. 1941 in je tam ob preobleki, 27. dec. 1946 dobila ime s. Klara. Umrla je v domu slovenskih šolskih sester pri Sv. Ivanu v Trstu (-----)
Mlajše tri in zdaj še živeče so odšle v samostan leta 1956 :
Silva Slavec, ki je ob redovni preobleki, 8. dec. 1957 v Gorici dobila ime s. Dorina,
Rozina Tul, ki je ob redovni preobleki, 8. sept. 1957 v Rimu dobila ime s. Maristela in
Amalija Štrajn, ki je istočasno s prejšnjo v Rimu dobila ime s. Amabilis.

Življenje v župnijski skupnosti

Že po zgodovinski tradiciji je bilo prebivalstvo vasi Mačkolje vedno verno, pobožno in dejavno v ohranjanju krščanskih dolžnosti, navad, običajev... Ob dobrih duhovnikih in skrbni podpori staršev se je mladina zbirala in vzgajala v verskih, dobrodelnih in izobraževalnih organizacijah. Te so nastajale, živele in delovale v duhu časa pred in po drugem vatikanskem zboru, pred in po ustanovitvi župnije in deloma se ohranjajo v naš čas. Bogata prizadevanja nekaterih vernikov v korist vseh župljanov in v slavo božjo se kaže tudi v sledečem seznamu:

• *Izpolnjevanje dolžnosti in pobožnosti*

Do nedavna dobro obiskovane nedeljske in praznične sv. maše in drugi obredi,
občutena spokorna bogoslužja in prilične slovesne procesije,
župnijski sv. misijoni,
posvetitev družin in župnije Srcu Jezusovemu in Srcu Marijinemu,
prejem zakramentov za vse župljane (krsti, prva sv. obhajila, birme),
cerkvene poroke in pogrebi.

• *Razne organizacije v 2. polovici 20. stol. in dalje*

Do sredine 60 let 20. stol. je dejavna in uspešna **Marijina družba** s približno 30 članicami; skoraj istočasno deluje skrito in temeljito **Marijina Legija** s 15 članicami.
Pojavi se zanimanje za katoliške misijone, ki z ustreznimi prireditvami in denarnimi nabirkami že desetletja nudi izdatne pomoči slovenskim misijonarjem na terenih.
Živahno je bilo v preteklosti delo mladih za **širjenje katoliškega tiska** in pospeševanje branja knjig vzgojne vsebine.
Več let je obstajalo molitveno združenje žena z imenom **»živi rožni venec«;** ohranile so se v naš čas še druge molitvene skupine.
Na novo je zadnje čase zaživel **svetopisemski krožek.**
Skavtska organizacija se poraja v Mačkoljah za fante že sredi 50 let, za deklice v začetku 60 let, doseže svoj višek v 70/80 letih in se ohranja v naš čas.
Slovenska katoliška prosveta se ustanovi v začetku 60 let, deloma si preoblikuje ime (danes »Slovensko prosvetno društvo Mačkolje«!), deluje še vedno uspešno in neprekinjeno v duhu krščanstva in narodne zavesti.
Župnijski pastoralni svet že od leta 1969 neprekinjeno živi v pomoč župnikom pri njihovem pastoralnem delu.
Domači zvonovi je listič, ki ga dušni pastirji že 50 let nudijo v branje župljanom vsaj ob velikih praznikih v letu.